

“เห็นเหตุปัจจัยไม่หลงสมมติ”

เทศน์ที่บริษัท บีที เวิลด์ลิส จำกัด ๑๐ กันยายน ๒๕๕๒

พระอาจารย์วัชชัย กัมมสุทโธ สถานปฏิบัติธรรมป่าวิเวกสิกขาราม อ.พล จ.ขอนแก่น

สมัยพุทธกาลก็มีเทวดากับมนุษย์ร่วมกันสร้าง พระพุทธเจ้าประทับที่เมืองปาฏลีบุตร ตกกลางคืน พระองค์เห็นมีอำมาตย์อยู่สองคน คุมทหาร คุมช่าง คุมงานก่อสร้าง เมืองปาฏลีบุตร พระเจ้าอชาตศัตรูให้ไปสร้างเมืองปาฏลีบุตร เพื่อเป็นเมืองหน้าด่าน ป้องกันการรุกรานจากแคว้นวัชชี พระองค์เห็นพวกเทวดาชั้นสูงที่ร่วมกับอำมาตย์ เทวดาชั้นรองที่ร่วมกับพวกแม่ทัพนายกองลงมาเรื่อยๆ ร่วมกันสร้างเมือง จับคู่กันทำอยู่ ท่านจึงว่าเมืองนี้ต่อไปจะเจริญก้าวหน้า พอรุ่งเช้าอำมาตย์ก็ถวายอาหาร และที่ว่า พระองค์จะเสด็จออกทางไหนของเมือง พอเสด็จออกตรงไหนเขาก็ตั้งโคตม ทวาร ตั้งเป็นชื่อไป ชื่อประตูเมืองเท่านั้นเอง ลงทำน้ำไหนก็ตั้งเป็นชื่อทำน้ำนั้น แม่น้ำคงคานี้เรื่องของเรื่อง อันนั้นในพุทธกาล สมัยปัจจุบันก็มี เหตุนี้เทวดาเขาช่วยสร้างเมือง และต่อมาสองร้อยปี แคว้นมคธก็ย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่เมืองปาฏลีบุตร ก็เป็นตามพุทธทำนาย อันนี้มันเป็นความรู้พิเศษ ที่ท่านเห็นเหตุเห็นปัจจัยแล้ว ปัญญาญาณของท่านจะสาวเข้าไป คือเห็นเหตุอย่างนี้ ผลมันจะไปอย่างไร เมื่อมีเหตุอันนี้เกิดขึ้น ผลอนาคตจะเกิดอะไร หรือเมื่อท่านเห็นเหตุอันนี้ ย้อนกลับไปอดีตนี้มีเหตุอะไร ผลตรงนี้เกิดจากเหตุอะไร เหมือนท่านเดินรถคงค์ไปพร้อมกับสงฆ์หมู่ใหญ่ ไฟไหม้ป่ามา มันไหม้เข้ามา นี้ท่านก็ยืนดูอยู่ แล้วมาถึงหน้าท่านไม่ไกลเท่าไรมันก็ดับ พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายก็บอกว่า อานุภาพแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้ายิ่งใหญ่แน่ ไฟก็มาดับ พระองค์ก็ตรัสว่า ไม่ใช่หรือ ไม่ใช่อานุภาพของเราตถาคต อันนี้มันเป็นสังขขันธ์อันหนึ่งของนกลุ่ม พระก็เลยถามท่านว่า มันเป็นอย่างนี้พระเจ้าคะ ภิกษุสงฆ์ถาม ท่านก็จึงตรัสเล่าให้ฟัง สมัยพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ ท่านได้เป็นนกลุ่ม เกิดเป็นนกลุ่ม ปีกก็ยังไม่งอก แม่ต้องเอาอาหาร พ่อแม่เอาอาหารมาเลี้ยง ทีนี้ไฟไหม้ป่ามา พ่อแม่ก็ตื่นไฟหนีหมด บินหนีหมด แล้วท่านจะทำอย่างไร ท่านก็อธิบายสังขขันธ์มีท่าน ปีกของท่านมีอยู่ ขาของ

ท่านมีอยู่ แต่บินยังไม่ได้ พ่อแม่ก็กลัวไฟหนีไป ด้วยสัจจะคือความจริงนี้ ขอไฟจงดับ
เท่านั้นนะ ไฟมันไหม้มา ไหม้มา มันยังไม่ถึงรังมันก็ดับ เหตุนั้นอันนิสงฆ์แห่งสังฆการ
มีน้ำมันจะคุ้มได้เป็นกัป ตรงนั้นนะ ที่ตำแหน่งตรงนั้น พอไฟมันไหม้มา มันก็ดับ มัน
ด้วยสังฆการมี เหตุนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ อันนี้เมื่อผล ผลที่ปรากฏให้เห็น
คือไฟมันมาแล้วมันดับ นี่ท่านก็สาวไปหาเหตุ ว่าผลนี้มันมีเหตุจากอะไร ท่านจึงเห็นว่า
เหตุตัวนี้คือสังฆการมีของนกคุ้มที่ทำเอาไว้ ตั้งสังฆาธิฐานเอาไว้ เป็นสังฆการมียังอยู่
ไฟก็เลยดับ อันนี้เรื่องของกรรม สังฆการมีนี้ต้องสร้าง ต้องสั่งสมมา ผู้ใดถ้าพูดจริงทำ
จริง รักษาสัจจะมั่นคงมันก็เป็นบารมี หลากภพหลากชาติเข้า หลากภพหลากชาติเข้า
หลากภพหลากชาติเข้า มันก็เลยเป็นบารมี เป็นพลังอันหนึ่งเมื่อตั้งสังฆาธิฐานขึ้น มัน
เลยเปลี่ยนเป็นปาฏิหาริย์ขึ้น สังฆการมี เหตุนี้มันจึงเรื่องของกรรม เมื่อเห็นผลตรงนี้
ท่านก็สาวไปหาเหตุได้ เมื่อเห็นเหตุอันนี้ ท่านก็พยากรณ์ผลข้างหน้าได้ เหมือน
คอมพิวเตอร์ เมื่อเราให้ข้อมูลมันเข้าไปทั้งหมดแล้ว ให้ข้อมูลเข้าไปเข้าไปเข้าไป มันมี
โปรแกรมประมวลผลนะ ถ้าสั่งให้มันประมวลผลมันก็ประมวลผลออกมาได้ เมื่อ
ประมวลผลออกมาก็รู้ว่าผลนี่จะเป็นอย่างไร อันนี้เป็นเรื่องเหตุปัจจัย เพราะฉะนั้นเหตุ
นั้นนะการที่เขาพยากรณ์อนาคตได้ ก็เพราะว่าสติปัญญาตัวนั้น มันเป็นอัตโนมติของเขา
เขาเรียกว่า อนาคตังสญาณ ญาณหยั่งรู้อนาคต คือหมายความว่าญาณนั้นนี้ ปัญญาญาณ
หรือว่าตัวสมาธิตัวนั้น เมื่อเห็นเหตุตัวนี้มันจะประมวลผลออกไป ว่าอนาคตนี้เมื่อเหตุ
ปัจจัยตัวนี้มา ผลมันจะเกิดอะไร ที่นี้ เมื่อเห็นสภาวะธรรมตัวนี้ เห็นผลปัจจุบันตัวนี้เกิด
อยู่ตั้งอยู่ตรงนี้ เขาจะสาวไปหาเหตุว่า มันมีเหตุอะไรที่ทำให้เกิดผล อันนี้ถ้าพูดถึงเรื่อง
ทางโลก เหมือนเราทำงานนี้ ถ้าเรารู้เรื่องเหตุปัจจัยตัวนี้ เราก็จะสามารถรู้ว่าข้างหน้ามัน
จะไปอย่างไร เมื่อเรารู้ว่าข้างหน้ามันจะไปอย่างไร เราก็เตรียมรับมันซะ หรือไม่ตอนนี
อย่างเช่น ผลประกอบการ ผลประกอบการตัวนี้มันเป็นอย่างนี้ แต่ละจุดมันเป็น
อย่างไร อันนี้มันเป็นผลที่มันปรากฏให้เราเห็นอยู่ขณะนี้ เหตุนี้มันจึงต้องมีฝ่ายบัญชี
ทำไมต้องมีบัญชี ก็เพื่อประมวลข้อมูลเรื่องการเงิน รายรับรายจ่ายใช้ไหม การประเมิน
รายรับรายจ่ายที่ปัจจุบันที่เกิดขึ้นตรงนี้ มันมีตรงไหนที่ปัจจุบันบัญชีที่เกิดขึ้น เมื่อ

ประมวลเข้ามาแล้วนี่ มันมีอะไรที่เก็ชขึ้นนี่ แล้วภาพที่มันปรากฏในหน้าบัญชีตัวนี้ มันมีอะไรเป็นเหตุ อย่างผลประกอบการเป็นลบหรือเป็นบวก เป็นลบเป็นบวกนี่มันมีอะไรเป็นเหตุ นี่ต้องดู ทีนี้ถ้าภาพรวมทั้งหมดเป็นลบ มันก็ต้องไปดูภาคย่อย แต่ละภาคแต่ละส่วน ว่ามันเป็นลบหมดไหม มันมีอาจจะมีภาคบางภาคบวกภาคบางภาคลบ นี่ภาคบางภาคบวกภาคบางภาคลบก็ต้องไปดูว่าภาคที่มันบวกมันบวกเพราะอะไร มันต้องมีเหตุให้บวก ภาคที่เป็นลบนี้มันลบเพราะอะไร มันก็ต้องมีเหตุให้เป็นลบ นั่นคือหมายความว่า อันนี้ผลนี้ที่ปรากฏนี้สาวไปสู่เหตุ ผลตัวนี้สาวไปสู่เหตุ เมื่อเราเห็นเหตุแล้วว่าอะไรเป็นเหตุให้บวกให้ลบ ส่วนใหญ่เราจะไปดูผลประกอบการที่เป็นลบ เพราะผลประกอบการที่เป็นลบเป็นปัญหาความเดือดร้อน แต่จริงๆแล้วเราต้องดูผลประกอบการที่เป็นบวกด้วย อะไรที่เป็นเหตุให้มันเป็นบวก มันมีเหตุปัจจัยอะไร อะไรที่มันให้เป็นลบ มันมีเหตุปัจจัยอะไร ให้แก้เหตุที่มันเป็นลบตรงนั้นซะ ไม่ว่าเรื่องระบบการทำงาน อันนี้พูดถึงตัวเราก่อน ตัวเรานี้คือระบบการทำงานของเรา มันเอื้อต่อสิ่งที่มันจะเป็นบวกไหม ข้อที่สองนี้พูดถึงบุคคลที่ลงไปทำงาน อันนี้พูดถึงระบบแล้วพูดถึงตัวบุคคลเข้ามา อันนี้เรื่องของเราก่อน ทีนี้จบละ เมื่อสองส่วนนี้โอเค ทีนี้เรื่องของสิ่งแวดล้อม เหมือนลูกค้าคือเศรษฐกิจนี่ มันเป็นอย่างไรมันเป็นอย่างไร นี่ตัวนี้เราจะต้อง เว้นจากนี้เป็นเรื่องคนอื่นแล้ว เพราะฉะนั้นมันจะต้องวิเคราะห์ทั้งสองส่วน ส่วนของตนเองกับส่วนผู้อื่น แล้วมันจะรู้ทันทีว่า เมื่อเห็นตรงสองส่วนแล้วจะรู้ว่า ส่วนไหนนี่ปรับปรุงได้แก้ไขได้ ส่วนไหนที่แก้ไขไม่ได้ปรับปรุงไม่ได้ จะต้องลงไปดู บางสภาวะอย่างเศรษฐกิจนี่มันแย่มาก อย่างเหมือนไอเอ็มเอฟละ ที่ปิดสถาบันการเงิน บางอย่างมันแก้ไขไม่ได้ มันก็ต้องเป็นอย่างนั้น ก็ต้องยอมรับว่ามันเป็นอย่างนั้นนะ อันนี้ไม่ต้องไปเสียเวลากับมัน เพราะมันแก้ไขไม่ได้ ส่วนไหนที่เป็นส่วนที่แก้ไขได้ ส่วนนั้นจะจะต้องไปทำ ทำให้มากด้วย เพราะส่วนนั้นละมันจะเป็นส่วนมาเติมส่วนที่มันแก้ไขไม่ได้ นี่ต้องดูแต่ละส่วนแต่ละส่วน มันต้องต้องดู อันนี้เป็นหลักที่เราจะต้องดูต้องใช้สติปัญญานั่นเองต้องลงไปดู อันนั้นสภาพเศรษฐกิจหรืออะไร ถ้ามันลึกเข้าไปกว่านั้นนี่ บางอย่างถ้ามันเป็นธุรกิจที่ใหญ่กว่านี้ บางอย่างแม้แต่ลูกค้านี่ เหมือนเราทำการค้ากับ เราเป็นบริษัทที่

ส่งของออก มีลูกค้าคนกลางลูกค้าย่อย บางครั้งมันยังต้องไปดูแลเรื่องลูกค้า ทำอย่างไรจะ
ให้ลูกค้ามันอยู่ได้ เมื่อลูกค้าอยู่ได้สินค้าตัวนี้ก็มีสิทธิที่จะออกไปได้ ถ้าลูกค้ามันอยู่
ไม่ได้ ไม่มีเงินนะ สินค้าตัวนี้จะได้อย่างไรก็ออกไม่ได้ นี่เหมือนกัน อันนี้พูดถึง นี่ละ
ฉะนั้นต้องไปดูตรงนั้นด้วย ถ้ามันจะครบวงจรนะ ถ้าบางธุรกิจอันนี้บางธุรกิจ อาจจะ
ไม่ใช่ธุรกิจของเรา นี่ต้องลงไปดูถึงขั้นนั้น เหมือนบริษัทเหมือนกัน ถ้าบริษัทอยู่ได้
พนักงานก็อยู่ได้ ถ้าบริษัทอยู่ไม่ได้พนักงานก็ต้องลอยแพ ไปหางานใหม่ ก็เท่านั้น นั่น
ของทุกอย่างในโลกนี้ เขาจึงเรียกว่าเหตุปัจจัยจะโย มันมีเหตุมีปัจจัยซึ่งกันและกัน สิ่งที่มี
เหตุมีปัจจัยซึ่งกันและกันนั้นเอง เมื่อมีเหตุหนึ่งอยู่ เมื่อมีเหตุนี้อยู่ สิ่งนี้จึงมีอยู่ เมื่อไม่มี
เหตุนี้ สิ่งนี้จึงไม่มี นี่เขาเรียก เหตุปัจจัยจะโย เป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน เมื่อเหตุนี้ดับ
สิ่งนี้ก็ดับ นี่มันเป็นเรื่องเหตุปัจจัย เขาเรียกกฎอิทัปปัจจยตาหรือปัจจัยการหรือ
อปฺปิยจสมุปบาท เรื่องของเหตุปัจจัยเรื่องของความสัมพันธ์นั่นเอง ที่มันเกิดเป็นลูกโซ่
เป็นสาย ซึ่งถ้าเราเคยเรียน สมัยอาตมาเคยเรียนในมัธยมเขาเรียกระบบนิเวศวิทยา ซึ่ง
มันสัมพันธ์กัน ควบคุมกันในตัวของมันเอง เหตุนี้มันจึงต้องดูเข้าไป พิจารณา
เหตุผลแต่ละส่วนแต่ละส่วน อันนี้เป็นเหตุอันหนึ่ง เพราะฉะนั้นบางครั้งมันจึงถึงขั้น
ที่ว่า เราอาจจะต้องลงไปดูถึงขั้นที่ว่า ทำอย่างไรให้ลูกค้าเขาอยู่ได้ เมื่อเขาอยู่ได้ อันนี้
มันก็อยู่ได้ด้วย อันนี้บางธุรกิจจะอันนี้แหละนั่น เพราะฉะนั้นเหตุนี้ การอะไรเรา
ต้องดูว่าผลตัวนี้มันต้องมีเหตุมันต้องสาวไปหาเหตุ อันนี้เราตามระบบที่เราทำงาน แต่
ถ้าเป็นพระผู้มีพระภาคเจ้าที่ท่านได้อภิญญา แล้วพร้อมกับสติปัญญาที่ท่านเลิศ พอท่าน
เห็นเหตุอันนี้ปั๊บ ท่านจะบอกเลยว่า เห็นผลตรงนี้ปั๊บ ท่านบอกเป็นเหตุเป็นผลว่า ไป
แก้ซะ ไม่ต้องไปเปิดบัญญัติชียาก เพราะคอมพิวเตอร์ดวงนั้นนี่จะประมวลทั้งหมดเท่าที่
เราไล่มาเป็นสเตปนี้ ประมวลเสร็จแล้วก็บอกว่าตรงนี้แหละไปแก้ซะ หรือว่ามีเหตุตรง
นี้ ผลข้างหน้ามันจะเกิดอะไรขึ้น เหตุนี้การพัฒนาองค์กร ถ้าเราเข้าใจเรื่องนี้ การ
พัฒนาองค์กร ฝรั่งมันจึงพยายามหาวิธีการต่างๆมา แต่อาตมาว่าวิธีที่พัฒนาองค์กรได้
ง่ายที่สุด เร็วที่สุด แล้วยิ่งถูกที่สุด คือการที่เราไม่ติดไม่ยึดในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง เพราะ
อะไรถึงพูดอย่างนั้น เพราะธรรมชาติโลกนี้นี่ เป็นโลกของอนิจจัง เหตุนี้ธรรมะท่าน

จึงพูดไว้สองอย่าง ธรรมสองคือสังขตธรรม ธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง อสังขตธรรม ธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่งคือพระนิพพาน ในโลกนี้ยกเว้นพระนิพพานเป็นสังขตธรรม ทั้งหมด ธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง มีเหตุเป็นแดนเกิด เมื่อเหตุดับผลก็ดับ ที่เราอยู่ ทั้งหมดแม้แต่ตัวเราอุปนามขันธ๕ก็เป็นสังขตธรรมหมด เมื่อเราเข้าใจตรงนี้ว่า โลกนี้นี้เป็นโลกของสังขตธรรม ธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง เมื่อมันมีปัจจัยปรุงแต่ง มันมีเหตุปัจจัยที่หมุนไหลเวียนต่อเนื่องเป็นสายอยู่ ความไม่คงที่นั่นเองจึงเป็นสิ่งที่แน่นอน ความไม่คงที่นั่นเองเป็นสิ่งที่แน่นอน สิ่งที่ไม่แน่นอน โลกนี้เป็นโลกที่ไม่แน่นอน ความไม่คงที่นั่นเองเป็นสิ่งที่แน่นอน เหตุนั้นถ้าเราเข้าใจหลักความจริงของโลกตรงนี้ การพัฒนาคือการที่เราไม่ติดยึด เมื่อเราไม่ติดยึดในสิ่งใดก็ตาม การประพฤติปฏิบัติ ณ ขณะนั้นจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร มันขึ้นกับเหตุปัจจัยที่ปัจจุบันตรงนั้นนะจะทำให้ทำอย่างไร เหมือนเราขับรถนี้ พวกโยมเคยขับรถกันมานี้ เคยคิดไหม เคยพิจารณาไหม จะต้องมีหลักสูตรใหม่ ขับรถไปเคลื่อนรถออกไปสถานีเหยียบเบรคครั้งหนึ่ง ออกไปอีกสถานีเหยียบเบรคครั้งหนึ่ง หือ รับรองปัญหาเกิด จริงไหม หรือว่าขับรถไม่ต้องเหยียบเบรคเลย ถึงที่หมายค่อยเหยียบเบรคทีเดียว อันนี้เป็นสิ่งที่เราเจออยู่ ชีวิตประจำวันนะ มีโรงเรียนสอนขับรถสอนวิธีนี้ใหม่ นั่นแหละคือความจริง โยมจะเร่งจะเหยียบเบรคจะอะไรก็ตามนี้ จะเลี้ยวซ้ายเลี้ยวขวามันขึ้นกับอะไรล่ะ โยมเคยพิจารณาไหม ไซ้ใหม่ มันขึ้นกับอะไร จะเลี้ยวมันขึ้นกับถนนนะ ไซ้ใหม่ มันมีทางให้เลี้ยวไปทางไหนเราจะไปทางไหน ไซ้ใหม่ เมื่อรถมันว่างเราจะเร่งเท่าไร? เมื่อรถมันข้างหน้ามันชะลอเราจะต้องชะลอไหม เมื่อมันหยุดเราก็ต้องหยุดไหม ถ้าไม่หยุดก็ชนท้ายมันนะ นั่นคืออะไรโยมเคยพิจารณาไหม ในชีวิตประจำวันนะ โยมขับรถกันทุกวันนะ ขับรถกันแทบทุกคนนะ เคยพิจารณาไหม อันนั้นแหละคือความจริงนะ อันนี้ยังไม่เคยพูดนะเรื่องขับรถ เพิ่งพูดวันนี้ (ความจริงกับปัจจุบัน ขณะปัจจุบันขณะหนึ่ง)เมื่อขณะนั้นนะมันมีเหตุปัจจัยอะไรต่างหาก ไซ้ใหม่ ฉะนั้นพี่ชายอาตมาซึ่งบวชเป็นพระสมัยเป็นฆราวาส เขาก็ น้องชายไปส่งอาตมาขับรถไปส่ง ตอนเป็นแพทย์ย้ายไปอยู่โรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น ไปบรรจุโรงพยาบาลพระอาจารย์ฝั้น เขาก็ขับรถ เขาเพิ่ง

หัดขับรถ เขาบอกนะคุณรถคันหน้านั้นนะ เขาบอก นี่คู่มือสิ รอบมันนะ คู่มือมันไม่ใช่
เหยียบเบรคนะ คุณความเร็วของล้อมัน มันเริ่มมันเริ่มช้านะ อย่าจี้มันนะมันช้าเราต้อง
ผ่อนล่ะ ถ้าไปจี้มันแล้วเหยียบเบรกไม่ทันนะ มันหยุด เขาสอนน้องให้สังเกต เหตุุนั้น
นี่เราต้องคอยตลอด ไซ้ใหม่ ต้องคอยตลอดแล้วรถคันนั้นมันไปอย่างไร มันเบรกเราก็
ต้องเบรก ไม่เบรกก็ชนมัน ไอ้ทำไมต้องเบรกล่ะ นั่นล่ะคือเหตุปัจจัยมันบอก มันเป็น
เหตุปัจจัยที่มันบอกว่าเราต้องทำอะไร เหตุปัจจัยนั้นล่ะที่บอกว่าเราต้องทำอะไรนั่นล่ะ
คือเรื่องของธรรมชาติ ไม่ใช่เราอยากทำหรือไม่อยากทำนะ เข้าใจไหม สิ่งที่เราทำอยู่ตรง
นั้นล่ะไม่ใช่เราอยากทำหรือไม่อยากทำ บางทีใจเราร้อนอยากจะไปถึงที่นั่นให้ทันที แต่
รถข้างหน้ามันเบรกล่ะ มันไม่มีทางเราก็ต้องเบรกถูกไหม นั่นล่ะไม่ใช่สิ่งที่เราอยากทำ
หรือไม่อยากทำ แต่เป็นเรื่องของเหตุปัจจัยบอกที่ต้องทำอย่างนี้ ขณะนี้ต้องทำอย่างนี้
ถ้าไม่ทำอย่างนี้เราสิ้นไปล่ะ มันก็ต้องชนกัน อุบัติเหตุเกิด ความทุกข์จึงเกิดไง ความ
ทุกข์มันเกิดเพราะตรงนี้แหละ เข้าใจเหตุแห่งทุกข์ยังที่นี้ อันนี้พุทธธรรมะแบบไม่รู้จะพูด
เรื่องอะไร (ปัจจุบันกับหน้าที่ครับ)ไม่รู้จะพูดเรื่องอะไรวันนี้ ไม่มีอะไรจะพูดนะ พอถึง
เวลาก็พูดไปตามเรื่องตามราวมัน นี่แหละทุกข์มันเกิดเพราะตรงนี้ รถข้างหน้ามัน
หยุดนะเราก็ต้องหยุด ถ้าเราไม่หยุดก็ต้องชนเขา พอชนเขาเราไม่ตายก็เจ็บ ไม่เจ็บก็รถ
เสียหายต้องเสียเงิน ตอนนี้เป็นทุกข์ใหม่ ทุกข์เกิดเพราะตรงนี้แหละ ตรงที่เขาให้หยุด
เราไม่ยอมหยุดนะ ไซ้ใหม่ ทีนี้ในถนนหลวงเหมือนกัน เขาก็มีทำวิจัยนานมาแล้วเขา
พูดมา ถนนไฮเวย์ใหญ่ๆนี่จะไปขยับสี่สิบสามสิบ คนที่ขยับสี่สิบสามสิบกิโลเมตรต่อ
ชั่วโมงขับรถให้ช้านะ อุบัติเหตุมาก เพราะอะไร ไฮเวย์มันวิ่งเร็วล่ะ มั่วแต่ไปด้ามเตี้ยม
ด้ามเตี้ยม คนที่เขาเร็ว มันก็เลยไม่ตรงเหตุปัจจัย มันเลยชนกันเบรียง แต่เขามาชนเรา
นั่นแหละ เขาจึงบอกต้องขยับให้พอดีของมัน ไม่ใช่เร็วมากแต่ก็ไม่ช้าด้ามเตี้ยม เพราะ
เร็วมากบางครั้งการควบคุมของเราไม่ทัน ประสาทมันควบคุมไม่ทัน หรือบางทีมันเป็น
ทางโค้งทางอะไรที่เราไม่คาดคิดเพราะเราไม่ชำนาญทาง มันก็อาจจะแหกโค้งได้ เหตุ
นั้นต้องเร็วแต่ไม่ใช่เร็วมากจนเกินที่การควบคุม แล้วก็ไม่ช้า เพราะในถนนไฮเวย์ตัว
นั่นนะมันบอกอยู่ในตัวมัน นั่นแหละคือเหตุปัจจัยมันบอก นั่นแหละถ้าเราไม่รู้จักรถนี้

นี่เอาตามใจเรา ฉันทจะขับซ้ำเพราะเขาบอกว่าขับซ้ำๆปลอดภัย ไซ้ใหม่ ขับรถเร็วไม่ปลอดภัย พอไปฝึ่งอยู่ในความคิดตรงนี้มันก็ต้องเกิดโอกาส เขาเรียกว่าProbability โอกาสในการเกิดอุบัติเหตุต้องสูงกว่าปกติในถนนไฮเวย์ ไซ้ใหม่ แต่ถ้าถนนในหมู่บ้าน ในซอยบ้านนะ ยี่สิบสามสิบกิโลเมตรได้ก็ดี เพราะมันซอยเยอะเยาะไปหมด เล็กๆ จะวิ่งร้อยกิโลเมตรก็รับรองชนบ้าน นั่นคือเหตุปัจจัยเขาบอก นั่นแหละคือเรื่องของกรรมะ เข้าใจยัง เรื่องของกรรมะ มันจะไปอย่างไร นี่ตัวนี้ เพราะฉะนั้นการที่เราจะทำอะไร ไม่ใช่เราทำด้วยความที่เราชอบใจหรือไม่ชอบใจ ข้อที่หนึ่งนะ เหมือนขับรถนี้ บางที เราไม่ได้จะชอบใจจะหยุดหรือกะนะ เพราะเราอยากไปถึงที่หมายโดยเร็ว แต่เหตุปัจจัยตัว นั้นมันบอกว่าเราต้องหยุด เราก็ต้องหยุด หยุดเพื่อความปลอดภัยเพื่อความไม่ทุกข์ นั้นเอง นี่ข้อที่หนึ่ง ไม่ได้ทำด้วยความชอบใจหรือไม่ชอบใจ ข้อที่สอง ข้อที่หนึ่งแล้ว ข้อที่สอง ไม่ได้ทำด้วยกฎเกณฑ์ ไซ้ใหม่ เหมือนยกตัวอย่างให้ฟัง ขับรถไปสนามที่ เขียวเบรคครั้งหนึ่งนะ ขับไปสนามที่เขียวเบรคครั้งหนึ่งนะ ถ้าโยมเป็นกฎเกณฑ์ อย่างนั้นนี่ ปัญหาต้องเกิดแน่นอน ไม่เขาชนท้ายเราเราก็เกิดปัญหาแน่ ข้อที่สาม การกระทำตรงนั้นนี่ เมื่อไม่ได้ทำด้วยความชอบใจหรือไม่ชอบใจ ไม่ได้ทำด้วยกฎเกณฑ์ที่ตายตัว การกระทำนั้นทำด้วยอะไร ก็ทำด้วยเหตุปัจจัย ณ ปัจจุบันตรงนั้นนะ เขาให้ทำ อะไรก็ทำไปตามนั้น ทีนี้มีปัญหาถามขึ้นมาว่า แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าเหตุปัจจัยมันบอก ให้ทำอย่างไร ก็เมื่อไหร่เราไม่มีการกระทำด้วยความชอบใจหรือไม่ชอบใจ เราไม่มีการกระทำด้วยกฎเกณฑ์ที่ตายตัว เมื่อนั้นสติปัญญาจะเป็นอิสระ จะรู้ว่า ณ ปัจจุบันตรงนั้น นี่ ให้มีสติอยู่ที่ปัจจุบันตรงนั้น ให้มีสติอยู่ที่ปัจจุบันตรงนั้นนะ ให้รู้ว่า ณ ปัจจุบันตรง นั้นนะ มันมีเหตุปัจจัยอะไรที่จะบังชี้ ที่จะเป็รหัส ที่จะเป็รลายแทงนั่นเองพูดง่ายๆ เหมือนลายแทง ที่จะบอกเราว่าเราควรทำอะไร ณ ขณะนั้นนะ เข้าใจยัง เหมือนรถเอา เทียบรถให้ฟังง่ายๆมันเขียวเบรคล่ะ เราตามหลังกันมันเราก็ต้องเขียวเบรค นั่นล่ะ ใ้อั้วไฟแดงของมัน มันจึงต้องมีไฟเบรคไซ้ใหม่ แดงแว็บขึ้นมา นั่นล่ะมันเป็นรหัส บอกให้เราเขียวเบรค ถ้าเราไม่เขียวเบรคเราก็ชนมันปัง เสร็จแล้วเราก็เสียเงินไซ้ ใหม่ นั่นล่ะเราต้องอ่านตรงนี้ให้ออก การจะอ่านสิ่งเหล่านี้ให้ออก ก็คือต้องละสองสิ่ง

แรกก่อนที่พูดให้ฟัง เหตุนั้นเราปฏิบัติธรรมอยู่ในชีวิตประจำวันอยู่ไม่ใช่ไม่ทำนะ เพียงแต่เราไม่ได้เอามาขบคิดมาพิจารณา ว่าเราอาศัยธรรมะอยู่ เขาเรียกว่า ชัมโม หเว รักขติ ชัมมาจารัง ธรรมแลย่อมรักษาผู้ประพฤติธรรม เมื่อเราไม่ได้ทำด้วยความชอบใจ ไม่ชอบใจด้วยความหลงในกฎเกณฑ์ตายตัว เหตุปัจจัยตรงนั้นมันบอกให้เราจดหยุดเหยียบเบรกเราก็เหยียบ นั่นละคือเรื่องของธรรมะ เรื่องของสติ ณ ปัจจุบันตรงนั้นนะ สติมันระลึกถึงปัจจุบันตรงนั้น เรื่องของปัญญาวิจัยเหตุปัจจัย ณ ปัจจุบันตรงนั้น แล้วมันจะรู้ขึ้นมาว่า มันให้ทำอะไร เมื่อทำไปตามที่สติปัญญาตรงนั้นที่มันบอก มันก็เลยปลอดภัยไป คำว่าปลอดภัยตัวนี้ละ นั่นละคือ ชัมโม หเว รักขติ ชัมมาจารัง ธรรมแลย่อมคุ้มครองรักษาผู้ประพฤติธรรม มิใช่อ่อนน้อมพระเป็นเจ้า ไม่ได้อ่อนน้อมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ไม่ได้อ่อนน้อมอะไรให้คุ้มครอง เข้าใจ? เพราะฉะนั้นเหตุนี้คือการทำอะไรทุกอย่างเหมือนกัน เมื่อปัญหิมันอย่างนี้เราก็สาวดูเหตุมันซะ แก้ที่เหตุมันซะ เดียวเมื่อเหตุตัวนี้มันดับ เหตุใหม่เกิด ผลใหม่ก็เกิด ทีนี้เมื่อมาดูเหตุปัจจุบันของเราอย่างบริษัทนี้ มาดูซีระบบการทำงาน อุปนิสัยคน ผลมันจะไปอย่างไร สิ่งแวดล้อม สภาพเศรษฐกิจ ผลมันจะออกมาเป็นอย่างไร นี่เราจะทำนายผลแล้วนะ เมื่อเรารู้แล้วว่าตรงนี้เป็นอย่างนี้เราจะเฝ้าดูแล้ว มันจะเป็นจริงไหม ถ้าเป็นจริงตรงนี้แหละต้องรีบแก้แล้ว เหตุนี้ระบบถ้าเรายึดระบบนั้นตายตัว ก็เหมือนว่าขับรถชนาติเหยียบเบรก ชนาก็เหยียบเบรก ชนาก็เหยียบเบรก ปัญหาต้องเกิด เพราะฉะนั้นเราต้องทำด้วยความไม่ใช่พอใจหรือไม่พอใจ ไม่ใช่ยินดีหรือยินร้าย เราต้องทำด้วยเหตุปัจจัยนั่นเอง ระบบเหมือนกันเป็นสิ่งที่เรากู้เคย ระบบอันหนึ่งอาจจะมีประโยชน์ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง แต่เมื่ออีกเวลาหนึ่งเกิดขึ้น ระบบนั้นอาจจะไม่เหมาะสมนั่นเอง ระบบนั้นคือการที่เราทำเราประพฤติมาอยู่อย่างนั้นจนเคยชินอย่างไร จึงเป็นวัฒนธรรมของสถานที่นั้น ตรงนี้จึงต้องถูกพิสูจน์อีกครั้ง ระบบไม่ใช่สิ่งที่จะต้องมาขึ้นตายตัวว่า เพราะระบบเป็นอย่างนั้นประเพณีเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้นอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ ระบบประเพณีขององค์กรนั้นจะต้องถูกพิสูจน์แล้วพิสูจน์เล่า ว่าระบบหรือประเพณีขององค์กรนั้นนี่ เป็นสิ่งที่สมควรที่จะคงอยู่ ณ ปัจจุบันตรงนี้ไหม หรือจะต้องเปลี่ยนแปลงขึ้นไปอีก จะต้องถูกพิสูจน์อยู่เรื่อยๆ

เพราะอะไรจึงต้องถูกพิสูจน์ เพราะโลกนี้มันเป็นอนิจจัง เป็นโลกแห่งสังขตธรรมที่พูดให้ฟังแล้ว เป็นธรรมที่มีปัจจัยปรุงแต่ง เมื่อปัจจัยมันเปลี่ยนไป เหตุปัจจัย ปัจจัยนั้นคือเหตุอันหนึ่ง เมื่อเหตุปัจจัยตัวนี้มันเปลี่ยนแปลงไป ระบบที่ใช้อยู่ตรงนี้เนาะมันอาจจะไม่เหมาะสมแล้ว เมื่อไม่เหมาะสมยังใช้ระบบกฎเกณฑ์ตัวนี้อยู่ ผลทุกข์ก็จะต้องเกิดขึ้นแน่นอน นั่นเรียกว่าการไม่รู้เท่าทันในปัจจุบัน การไม่ได้อยู่ในปัจจุบันนั่นเอง การไม่เท่าทันการไม่ได้อยู่ในปัจจุบันนั่นเองก็คือ การขาดสติระลึกรู้ในปัจจุบันนั่นเอง ขาดปัญญาในปัจจุบันนั่นเอง เหตุนี้ที่เราส่วนใหญ่เมื่อปัญหาเกิดก็จะไปโทษคนอื่น ว่าเพราะคนนั้นเพราะสิ่งนั้นเพราะสิ่งนี้ แต่ลืมไป ลืมพิจารณาว่า เราก็เป็นองค์กรอันหนึ่งของปัญหา เมื่อเราเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา เราตัวเราเองก็ต้องถูกการพิสูจน์ ถูกการวิจัย ถูกการค้นคว้าหาเหตุผลอีกเหมือนกัน ตัวเราก็ต้องเป็นเหตุปัจจัยอันหนึ่งเหมือนกัน ที่จะต้องถูกวิจัย ถูกวิเคราะห์ ไม่ใช่แค่เฉพาะส่วนภายนอก เหตุนี้การที่เราวิเคราะห์ทั้งเราด้วยทั้งผู้อื่นด้วย นั่นคือความไม่ลำเอียงใช่ไหม เหมือนเวลาศาลขึ้นตัดสินคดีความ มีผู้พิพากษาไปกินเหล้ากับทนายโจทก์ นี่โยมเขาเล่าให้ฟัง แล้วเขาก็บอกว่า พี่ (น้องของโยมที่เขาเล่าให้ฟัง) คดีความของพี่นี่แพ้แน่นอน แล้วสุดท้ายก็ตัดสินแพ้จริงๆ แพ้ไม่ใช่แพ้เพราะความจริง แพ้เพราะผู้พิพากษาไปกินเหล้ากับทนายโจทก์ มันมือคดคิดแล้ว ซึ่งตามจรรยาบรรณของผู้พิพากษาเขาไม่ให้ทำอย่างนี้ เพราะอาตมาเคยรู้จักกับผู้พิพากษาหรือลูกเขา ซึ่งเป็นหัวหน้าศาลฎีกา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลฎีกา เขาจะรักษาตรงนี้เคร่งครัด เพราะไม่งั้นความลำเอียงจะเกิด อันนี้ฉันใดฉันนั้น การวิเคราะห์เหมือนกัน เราจะต้อง ตัวเราเองจะต้องถูกพิสูจน์ ถูกวิเคราะห์วิจัยอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน ทั้งระบบภายนอกทั้งสิ่งภายนอก มันจึงเป็นความไม่ลำเอียง มีความเสมอกัน คือวิเคราะห์ ถูกวิเคราะห์ถูกวิจัยเหมือนกันเสมอกัน ไม่มีอคตินั่นเอง เหตุนี้ที่ธรรมะสอนเรื่องของสังขตธรรมคือความจริง ความจริงที่มีอยู่ในโลก ผู้ใดจะเห็นความจริงได้ ผู้นั้นต้องมีใจที่เป็นกลางนั่นเอง ไม่มีอคติ ผู้ที่ไม่มีอคติ เครื่องมือที่จะเข้าไปเพื่อจะเข้าไปวิเคราะห์คือตัวสติปัญญานั่นเอง เหตุนี้จึงต้องฝึกตัวสติปัญญาให้เกิด สติปัญญาจะเกิดจะทำงานไม่ได้ถ้าไม่มีตัวสมาธิ คือความตั้งมั่นในงานนั้น เหตุนี้

สมาธิตัวเองเป็นฐานแห่งปัญญา เมื่อมีสติต้องมีความตั้งมั่นในงานนั้น เมื่อตั้งมั่นในงานนั้นไม่ลงไปเล่นคือในงานนั้นไม่มีอคตินั่นเอง เมื่อจิตเป็นสัมมาสมาธิ จิตนั้นตั้งมั่นเป็นสัมมาสมาธิ ก็จะไม่ลงไปเล่นในสิ่งที่ถูกรู้ เมื่อไม่ลงไปเล่นในสิ่งนั้น ก็จะวิเคราะห์วิจัยความจริงของสิ่งนั้นตามความเป็นจริงของเขา เพราะไม่มีอคติ เหมือนศาลนั่นเอง ตัดสินคดีความตามข้อมูลนั่นเอง นั่นละความจริงจึงจะปรากฏ เหตุนั้นเราจึงต้องเจริญตัวสติให้มาก เจริญตัวสมาธิคือสัมมาสมาธิ คือเจริญความเห็นให้ถูกต้อง หักละวางอคติให้มาก ถอนความเป็นของเรา เป็นเรา เป็นตัวตนของเราในสิ่งทั้งปวงออก เมื่อเราถอน พยายามถอนสิ่งนี้ออก สติปัญญาตัวนั้นเมื่อไม่ทำด้วยความรักความชัง ความยินดี ยินร้ายอย่างที่บอกให้ฟัง ไม่ทำ เมื่อไม่ทำในสิ่งนี้ แม้แต่กฎเกณฑ์มันก็จะรู้ว่า กฎเกณฑ์นั้นคือสมมติอันหนึ่งหลายๆที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งาน เขาก็จะใช้กฎเกณฑ์นั้นเพื่อประโยชน์ในงานในสมมตินั้นหลายๆ แต่ไม่ยึดมั่นถือมั่น เมื่อไม่ยึดมั่นถือมั่น เขาจะทำในเรื่องของสมมติโลกในสังขตธรรมนี้ตามเหตุตามปัจจัยของสิ่งนั้นเท่านั้น ทำแล้วก็ดับไป ทำแล้วก็ดับไป เหตุปัจจัยที่เขาทำตามเหตุปัจจัย ไม่ได้ทำด้วยโลกโกรธหลง เหตุนั้นจึงเป็นเหตุให้เกิดความเจริญในสมมตินั้นเอง เข้าใจยัง ความเจริญนั้นจึงเป็นความเจริญที่ยั่งยืน ท่านในหลวงจึงมีพระราชดำรัสคือเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง จึงเกิดความเจริญที่ยั่งยืนนั่นเอง เพราะการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ด้วยเหตุปัจจัยด้วยความพอเหมาะพอดี จึงไม่มากไปไม่น้อยไป จึงเป็นการเจริญที่ก่อประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เหตุนั้นการเจริญสติจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ไม่ว่าเราจะทำอะไรตั้งแต่ตื่นนอนถึงลงนอนพยายามหักระลึกลับ เมื่อตื่นขึ้นมาก็อย่ารีบพูดรีบลุกขึ้น เพราะมันจะคิดลูกแล้วนี่ ให้เอาสติระลึกรู้ว่ามันตอนนี้มันคิดจะลุกแล้วใช่ไหม มันขยับก็ให้ตามรู้การขยับเขยื้อนของมือของเท้า จะทำอะไรพยายามสติตามตามมันไป คุณมันไปศึกษามันไป ทำอะไรทุกอย่าง ไม่ว่าจะขับรถให้สติอยู่ที่รถนั่นละ อย่าให้มันพลั้งเพลออย่าให้มันชนกัน เหตุนั้นเขาจึงไม่ให้โทรศัพท์มือถือขับรถไป เพราะอะไร เพราะอะไร เพราะมันแบ่งสอง อันตรายมันจะเกิดไง เหตุนั้นเราต้องหัดนิสัยใหม่ ต้องวางให้ได้ ต้องหัด อย่าเห็นประโยชน์ในบางอย่างทำให้มันเกิดโทษบางอย่าง เพราะโทษนั้นคือนิสัยนั่นเอง นี่เราต้องหัด ไม่นั่น

วันหนึ่งถ้ากรรมนั้นมันมีผลนะ มันเกิดอุบัติเหตุขึ้น ผลประโยชน์ที่ได้มันไม่คุ้มกับที่มันเสีย นี่เขาจึงต้องหัด เหตุนั้นสติต้องตามระลึกอยู่จะทำอะไรจะบัญชีก็เหมือนกัน จะกรอกตัวเลขแม้แต่กดคอมพิวเตอร์สติก็ต้องตาม มันจะรู้ว่ามันกดผิดกดถูกด้วยใช่ไหม เมื่อกดผิดก็รู้ว่ากดผิดก็แก้ไข ถ้ากดถูกก็กดต่อไป เพราะถ้ากดผิดแล้วไม่รู้ว่ากดผิด ใจตัวผิดตัวนี้บางครั้งถ้าเป็นเรื่องสำคัญนี้เป็นปัญหาใช่ไหม เหมือนเขาหลงหนังสือพิมพ์ละ ทวงหนี้เขาได้อย่างไร ก็ล้ามนะ โบทวงหนี้ออกไปก็ล้ามนะ แล้วคนเซ็นก็เซ็นไปตามหน้าที่เฉยๆ ในหนังสือพิมพ์ลงมีอยู่ละ (แปดหมื่นกว่าล้าน) ทวงหนี้ได้อย่างไร แล้วการออกไปอย่างนั้นหมายความว่าอะไร มันก็เพราะการกดผิดนั่นเอง สิ่งที่เกิดผิดนั้นนะ ใจโอบทวงหนี้เยอะๆ ใจนั้นนั่นนะ มันเป็นผลนะ เหตุมันคืออะไร เหตุก็คือตอนกดใช้ใหม่ นั่นละขาดสติ เหตุที่ไม่มีสตินั่นเอง งานการเลยเป็นปัญหา ทุกข์เลยเกิดขึ้นยังแล้วก็เกิดการฟ้องร้องเกิดการอย่างน้อยๆก็เสียหายชื่อเสียงของหน่วยงานนั้น เกิดการฟ้องร้องเครดิตทุกอย่างมันก็เสีย แล้วจะไปเอาคืนนะ ลำบากแล้วนะ ใจเสียแล้วจะเอาคืนนี้ยาก นี่ตรงนี้เพราะอะไร เพราะการกดนั่นเอง การกดนั้นเป็นกิริยาอันหนึ่ง แต่เหตุลงไปลึกๆคือการไม่มีสติระลึก ว่าเราทำอะไรแล้วเราดู นี่ต้องดู นั่นตัวสติต้องฝึกให้มาก ตั้งแต่ตื่นนอนถึงลงนอน ในชีวิตประจำวันนั่นเอง ไม่ใช่เราต้องไปฝึกไปอยู่วัดนะ ไปนั่งสมาธิเดินจงกรมอยู่ทั้งวันทั้งคืน ไม่ใช่ การปฏิบัติธรรมนั้นอยู่ที่กายใจเรา อตมาจึงพูดเป็นเหมือนปริศนาแต่เป็นข้อเตือนสติ การปฏิบัติธรรมไม่ได้อยู่ที่ทางจงกรมไม่ได้อยู่ที่อาสนะนั่งสมาธิ การปฏิบัติธรรมอยู่ที่กายใจเรา ถ้าเข้าใจตัวนี้การปฏิบัติธรรมอยู่ที่กายใจเรา จะรู้เลยว่าทำได้ทุกเมื่อ ทำได้ตลอดเวลา ทำได้ทุกสถานที่ ครอบกายใจนี้ยังไม่สลายก็ยังมี การปฏิบัติธรรมได้ทุกขณะ แค่นี้มันจะล้างความเห็นผิดหมดเลย ว่าฉันไม่มีเวลาปฏิบัติธรรม ฉันไม่มี พวกนี้เป็นมิจฉาทิฎฐิหมดเลย ขบวนการมิจฉาทิฎฐิก็เป็นกฎเกณฑ์อันหนึ่ง เป็นความคิดอันหนึ่งในใจนั่นเอง แต่เป็นนามธรรม ก็เหมือนช่างนอกนั่นเองที่เทียบให้ฟัง ลองขับรถไปคูตี ขับไปสนามที่เหยียบเบรกครั้ง สนามที่เหยียบเบรกครั้งปัญหาเกิดใหม่ ใครไม่เชื่อลองดูก็ได้ในถนนนี้ แล้วจะพิสูจน์ได้ ทำพิสูจน์ว่ามันจะจริงไหม ปัญหาจะเกิดใหม่ ขับไปเลยสนามที่บีบตั้งเวลา๕

นาที่นาฬิกาไว้เลย เป็งชันาที่บีบเหยียบ เป็งชันาที่บีบเหยียบ ปัญหาจะเกิดใหม่ นั่นคือกฎเกณฑ์นั่นเอง เพราะฉะนั้นกฎเกณฑ์หลายๆอย่างอยู่ในใจเราทั้งนั้น ที่เราคิดยึด เขาเลยเรียกว่าเป็นทฤษฎีเกิดขึ้น เมื่อทฤษฎีความเห็นเกิดขึ้นตัวนี้เลยเป็นมานะเกิด ไม่ยอมขึ้นมา พอมานะเกิด การประชุมการกระทำอะไรก็ตามในหน่วยงานนั้น ปัญหาเกิดทุกครั้ง เพราะไม่เอาเหตุเอาผลกัน เอาแต่ของกูถูกละ เอาแต่ความเห็นกูถูก คนนั้นเลยไม่พร้อมที่จะพัฒนา ไม่พร้อมที่จะพัฒนา แล้วก็น่าเสียดายน่าสังเวชด้วยนะ ทำไมเอาตมาจึงพูดประโยคนี้ เพราะการที่หน่วยงานเสียหายนั้นมันเรื่องเล็ก เรื่องเล็กนะ แต่เรื่องใหญ่อยู่ที่ตัวเองนะ ในเมื่อเราจมปลักอยู่ในของกูตัวกู ในความคิดความเห็นที่ผิดอยู่ที่กฎเกณฑ์อยู่อย่างนี้ ตัวนี้มันเป็นเหตุให้เราไปทำสู่ความชั่ว ตัวนี้เมื่อเราละอึดภาพสังขารนี้ไป เหตุตรงนี้จะทำให้เราไปสู่ทุกติ จึงว่าน่าเสียดายที่เกิดเป็นมนุษย์แล้ว มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง แต่กลับไม่ได้พัฒนาตนเอง ด้วยความหลงบางอย่างที่ครอบงำเอาไว้ เรื่องหน่วยงานมันเรื่องเล็กเพราะมันเรื่องภายนอก แต่เรื่องตัวเราที่ต้องตายเกิดอีกไม่รู้เท่าไร มันเป็นเรื่องใหญ่มากที่เราทิ้งโอกาสของตัวเองนะ เหตุนี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ว่า การเกิดเป็นมนุษย์เป็นของหาได้ยาก เพราะมนุษย์สมบัตินี้ต้องอาศัยบุญกุศลระดับหนึ่งที่จะได้เกิด แล้วก็เป็งภูมิที่สามารถลดต่ำขึ้นสูงได้จนถึงพระนิพพาน สัตว์เดรัจฉานไปพระนิพพานไม่ได้นะ ไม่ใช่ฐานะที่จะไปได้ นั้นเราทิ้งโอกาสภูมิมนุษย์ไป เหมือนฝนตกเราไม่หากาษณะรองน้ำ เมื่อฝนแล้งไป เมื่อเดือนร้อนจะใช้น้ำก็ไม่ได้ใช้ นี่เป็นข้อที่๑ ซึ่งเราได้ทิ้งโอกาสของเราไป ซึ่งจะพัฒนาตัวเองนั่นเอง นี่เป็งสิ่งที่น่าเสียดาย นั้นภูมิมนุษย์เป็งภูมิที่สามารถจะพัฒนาอะไรหลายๆอย่างในจิตใจตัวเองได้มาก เป็งภูมิที่มีโอกาสอันสูงที่สุด ซึ่งน่าเสียดายถ้าเราทิ้งโอกาสของเราเอง นี่จึงเป็งคุณประโยชน์ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติเกิดขึ้นในโลก เพราะอะไร เพราะการอุบัติเกิดขึ้นของพระองค์ ทำให้สามารถเข้าใจเรื่องอะไรบางอย่าง รู้ถึงสิ่งที่เราจะต้องกระทำ เพราะถ้าไม่มีการอุบัติเกิดขึ้นของพระองค์ ธรรมะเหล่านี้เราจะไม่รู้เลยว่าภพภูมิมันจะไปอย่างไร จะไปอยู่อย่างไร บางคนก็ว่าตายแล้วสูญเหมือนฝรั่ง มีสามิพยาบาลคนหนึ่งเป็งฝรั่ง คนแก่ได้เมียสาว ฝรั่งมันไม่เชื่อว่าตายแล้วเกิดอีกนะ มัน

ว่าตายแล้วสูญนะ นั่งสมาธิไปทำไม ยูทำไมทำสิ่งไร้สาระ ถามภรรยา แล้วก็มีเงิน
บำนาญจากรัฐบาลอเมริกันส่งมาที่นี่ ก็ซื้อของกินฟุ่มเฟือย ก็อยู่ในตรงนั้น หาแต่
ความสุขความสบายคือเวทนาชั้นชั้นนั่นเอง แคนั้น จึงว่าน่าเสียดาย เมื่อตายไปแล้วพวก
นี้ก็ไม่มีการไปสู่อะไรที่สูง ไปสู่อะไรที่ต่ำ เกิดเป็นมนุษย์จะได้ใหม่ ยังยากเลย นี่คือสิ่งที่เขา
ไม่ได้อบรมไม่ได้ยินได้ฟัง ไม่ได้ศึกษามาตั้งแต่ ของเรานี้พ่อแม่ยังพาทำ อย่างน้อยก็
เห็นการใส่บาตร การเห็นก็คือการเรียนรู้อันหนึ่งแล้ว มันจึงฝังเข้าไป อย่างน้อยๆของ
เรานับว่าแย่นะ เมื่อเทียบกับฝรั่งคนนี้แล้วเราดีกว่าเยอะ อันนั้นละเหตุนี้จึงพูดให้ฟัง
พอจะจับใจความได้ไหม การทำด้วยเหตุปัจจัย ไม่ว่าเรื่องอันไหนก็ตาม นี่ก็ตัวอย่าง
รถยนต์ให้ฟัง แม้แต่ในเรื่องใจเหมือนกัน ถ้าเราทำให้ถูกเหตุปัจจัยแล้วความทุกข์ใจก็จะ
ดับ เพราะเห็นโทรทัศน์เขามาลงเป็นโรคจิตกันตั้ง๓๐เปอร์เซ็นต์นะ ก็เพราะความไม่
เข้าใจตรงเหตุปัจจัยนี้แหละ ไม่มีสติไม่มีปัญญาตัวนี้ก็เลยเป็นโรคจิต จิตแพทย์รักษา
ไม่ได้นะ รักษาได้แต่เฉพาะอาการให้ยาควบคุมเฉยๆ แต่ไม่เด็ดขาด ธรรมชาติของ
พระพุทธเจ้าท่านนั้นรักษาได้เด็ดขาด แล้วก็ป็นสมุจเฉทด้วย เด็ดขาดเลย แต่เสียดาย
เพราะอะไร เพราะคนปฏิบัติไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเขาไม่มีอุปนิสัยที่จะปฏิบัติ
หรือไม่ก็ไป กรรมตัวนั้นมันบังคับไว้อยู่ เรื่องของวิถีกรรม ก็คือโอกาสนั่นเอง
เพราะฉะนั้นงานการ องค์กรไหนถ้าจะไร้ซึ่งเคลงองค์กรได้ องค์กรนั้นก็ต้องละของกฏตัวกู
ลงให้มาก แล้วก็ต้องพร้อมที่จะพิสูจน์ระบบ วัฒนธรรม ประเพณีขององค์กร พร้อมที่จะ
พิสูจน์ตัวเราเอง พร้อมจะพิสูจน์เหตุปัจจัยภายนอก เมื่อสามส่วนนี้สมบูรณ์เมื่อไหร่
องค์กรนั้นจะมีแต่เป็นองค์กรที่มีแต่ความเจริญก้าวหน้า เป็นองค์กรที่จะเจริญไปยั่งยืน
อาตมาเคยถามคุณทวีพลนะ มอเตอร์ไซค์นี้แหละมันจะก้าวต่อไปอย่างไร ตลาด
ข้างหน้า ถ้าคุณทวีพลบอกว่าอีกสองสามปีมันแย่นะ มันไม่มีทางโตแล้วนะ รีบ
เปลี่ยนองค์กรนี้ซะ หางานใหม่ทำ ค่าขายแบบใหม่ทำแบบใหม่ซะ เราต้องวิจัยตรงนั้น
ด้วย ไม่ใช่เราหยุดนิ่ง เพราะถ้าสามปีข้างหน้าเกิดเหตุการณ์อย่างนั้นขึ้นมา ถ้าเรามอง
แต่อย่างนี้ (แบบเดิม) เมื่อถึงวันนั้นนะ เราเสร็จนะ มิฉะนั้นเขาจะมีห่อเดือนกษัตริย์
ทำไม มีพยากรณ์อากาศทำไม โยมเข้าใจตรงนี้ไหม เขามีเพื่ออะไร เหมือนพายุ

ไซโคลนพายูอะไร เฮอริเคนเข้าอเมริกา เขายังมีทำไมเตือนภัย ไซโหม เขาก็เตรียม
อพยพคนนะ เพราะเมื่อสิ่งนั้นมาเมื่อไหร่ ความเสียหายจะน้อย ถูกโหม เหตุนั้น
เหมือนกัน ถ้าธุรกิจนี้ไปไม่ได้ เรารู้แล้วว่ามันจะไปไม่ได้ เราต้องเตรียมธุรกิจใหม่
รองรับ เราต้องปรับตัวเข้าไป เพราะเมื่อถึงเวลานั้นเกิดขึ้นเมื่อไหร่ เราไม่เคียดร้อน
แล้ว องค์กรนี้ก็จะสามารถรอดพ้นวิกฤตไปได้ ฉะนั้นเราต้องวิเคราะห์ ต้องถามมัน
ด้วย ไม่ใช่ทำไปวันๆหนึ่ง ต้องถามมัน (พระอาจารย์ชา ถ้าเกิดในกรณีที่ทำหน้าที่
ในส่วนของบริษัทนะคะ มีการติดต่อประสานงานกันนะคะ แต่ว่าในบางอย่างนี้ คือ
เวลาที่เราติดต่อประสานงานค่ะ เราไม่ได้งาน ณ เวลาที่กำหนดนะคะ มันก็มีความขุ่น
มัวทั้งผู้ที่ไปติดตามและผู้ที่รับการติดตาม จะแก้ปัญหาอย่างไรให้ทุกข์นั้นน้อยลง) คือ
จริงๆแล้วมันหน้าที่มันบังคับล่ะ ให้เราต้องเอาตามกำหนดเวลานี้ ไซโหม แต่ที่นี่เมื่อเรา
ทำหน้าที่เต็มที่แล้วมันไม่ได้ มันไม่ใช่เหตุผลที่เราจะขุ่นมัวที่จะขัดเคืองนะ เพราะความ
ขัดเคืองนั้นมันเป็นอีกเหตุผลหนึ่ง คือความเป็นของกุตัวกุเกิดในใจเราไซโหม ถูกโหม
ตรงนี้เป็นเหตุผลแห่งความไม่พอใจ ยินร้ายเกิด ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราต้องละ เพราะมันเป็น
เหตุให้เกิดทุกข์ในใจเรา เราทุกข์ไป ถามง่ายๆเกิดเราทุกข์ไป ณ เวลานี้ งานตัวนั้นจะส่ง
เรา ณ เวลานี้ทันทีโหม ถ้าโยมทุกข์ไป ณ เวลานี้แล้วงานส่งไป ส่งให้โยมทันที ณ เวลา
นี้ก็ควรทุกข์นะ แต่เมื่องานมันไม่มา ณ เวลานี้แล้วโยมทุกข์ไปเพื่ออะไร เมื่อโยมทุกข์
แล้วโยมอย่าลืมนะว่า ผลแห่งความทุกข์ความขุ่นมัวของจิตตรงนี้ล่ะ มันจะเป็นเหตุให้
เกิดผลอะไรในอนาคตล่ะ โยมอ่านตัวนี้โหม เองง่ายที่สุดเลยล่ะ เวลาโยมขุ่นมัวโยม
อะไรนี้ สติสัมปชัญญะโยมจะขาดล่ะ สมาธิก็ไม่ตั้งมั่น แล้วงานการอย่างอื่นที่โยมจะ
ทำต่อ มันจะเป็นจุดพลาดแล้วนะ เมื่อพลาดจากตรงนี้ นี่แหละมันจะเป็นให้เกิดปัญหา
อีกอันหนึ่ง แต่ปัญหาที่โยมจะโทษใครไม่ได้แล้ว เพราะปัญหานี้มันจากเราพลาด ถูก
โหม เหตุนี้ในเมื่อเราเห็นเหตุเห็นผลตรงนี้แล้ว เราจะขุ่นมัวไปเพื่ออะไรกัน เรามีแต่
ต้องสำรวจจิตเรานั้นเอง ต้องหัดพิจารณาว่าเราจะแก้ปัญหาดตรงนั้นอย่างไร ไม่ว่าจะ
เจรจาสื่อสารกับเขา เราจะสื่อสารอย่างไรเพื่อไม่เกิดความขุ่นมัวทั้งสองฝ่าย แล้วจะทำ
อย่างไรเพื่อจะแก้ปัญหาดตรงนั้นนะ ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งไม่เอาเรื่องเลยล่ะ ก็มีอย่างเดียว

แนะนำคุณทวีพลไล่ออก มีอย่างเดียวไล่ออก ก็ไม่เอาเรื่องจริงๆนี่คือหมดแก้ไข ถ้าคนนั้นยังมีความแก้ไขมีเจตนาอยู่ เขาอาจจะมีโอกาสบางอย่างนะ เองง่ายๆอย่างเช่น เราต้องการให้ส่งงานวันนี้พอดีเขาป่วยไป๔-๕วัน งานตรงนี้เขาขาดเขาไม่ได้ติดตาม จะให้ส่งอย่างไรเขาก็ไม่มีปัญญา นี่เราต้องไปลึกเข้าไปตรงนั้นอีก คนเรามันมีผิดพลาดกันทุกคนนะ แต่ผิดพลาดตรงนั้นแน่ะ มันเป็นเรื่องร้ายแรงหรือเป็นสิ่งที่แก้ไขไม่ได้ไหม ถ้าเป็นสิ่งที่แก้ไขไม่ได้ อุปนิสัยตัวนั้นแก้ไขไม่ได้เลยจริงๆนะ อย่างที่ว่าต้องให้ไล่ออกซะ ถ้ามันเป็นที่แก้ไขได้ มันเป็นเหตุที่มาประจวบหรือมันพลั้งเผลอตัวไปบางครั้งบางคราวนะ มันก็ให้อภัยซึ่งกันและกันค่อยๆแก้ แล้วตัวนี้เราแก้ด้วยความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน วันหนึ่งต่างคนต่างมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน วันนั้นหน่วยงานนั้นจะไปได้ง่าย สบาย แต่ถ้าสองฝ่ายมีแต่ความระแวงต่อกันนะ คอยจับผิดจับอันนั้นกัน ความร่วมมือตัวนั้นไม่เกิดหรอกนะ เกิดก็เกิดแบบฝืนๆนะ ทำไปอย่างนั้นเองกลัวโดนไล่ออกเหมือนเราบอกซีที่วัด มันทำงานบางที่มันก็บอก กลัวอาจารย์จะไล่ออกจากวัด จึงบอกไม่ใช่ซะ ทำงานตรงนั้นทำเพื่อกุศล เราทำเพื่อกุศลของเราซะ ไม่ใช่ทำเพราะฉันนะ มันเป็นประโยชน์ต่อตัวเองให้ทำ ทำเพื่อสร้างบารมีเรา ไม่ใช่ทำเพื่อกลัวฉันจะไล่ออกจากวัด นี่เหมือนกัน เขาต้องมีจิตสำนึกว่า เขาทำเพราะหน้าที่ของเขาที่จะต้องรับผิดชอบ เขาไม่ได้ทำเพราะถูกเราบังคับ ถ้าเขาทำเพราะถูกเราบังคับ เราจะเหนื่อยมากนะ เหนื่อยจริงๆนะ ตรงนี้เป็นปัญหาที่เราจะทำอย่างไรที่จะสื่อสารเขา ที่จะสอนเขา ที่จะแนะนำเขา ให้เขาเกิดจิตสำนึกตรงนี้ ซึ่งแรกๆมันต้องยากนะ ไม่มีที่ไหนไม่ยากหรอก ถ้ามันง่ายๆนะ ไม่มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่หรอก ไปดูเลยแทบทุกหน่วยงานจะมีคอร์ส(หลักสูตร)ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ใหม่ๆ ฝึกอยู่เรื่อยๆ บางทีปีหนึ่งหลายครั้งนะ จนหมดหน่วยงานเขาก็เวียนกลับใหม่ เพราะอะไร เพื่อทบทวนเพื่ออะไรหลายๆอย่าง นั่นละมันต้องใช้เวลา ถ้าเราเข้าใจความจริงอันนี้มันจะบรรเทาความขัดเคือง อ้อมันเป็นของมันอย่างนี้ละ เราต้องใช้ความเพียรความพยายาม ไม่นั่นคำว่าเพียรคำว่าอดทนนะไม่มีหรอก ไม่ต้องไปศึกษา เพราะมันมีปัญหาที่มีความยากมีเหตุปัจจัยหลายๆอย่าง มันจึงต้องมีความเพียรความอดทนไง ซึ่งเราต้องเอามาใช้ไง สิ่งที่เราเอามาใช้นั้น

ละเป็นประโยชน์ต่อเรา ประโยชน์ต่อเรานะ 'ไอ้เจ้านะมันเป็นส่วนหนึ่ง แต่เรานะได้
ก่อนอันดับแรก ไซ้ไหม.